

- JANUARY**
Makugihon
- FEBRUARY**
Mahigugmaon
- MARCH**
Matinabangon
- APRIL**
Matinahuron
- MAY**
Mahapsay og Malimpyo
- JUNE**
*Maabtik og Masunod sa
Dhaklong Oras*
- JULY**
Maantigo og Maabilidad
- AUGUST**
*Maginhuhunaon
para sa Uban*
- SEPTEMBER**
Madaginoton
- OCTOBER**
Matinud-unon
- NOVEMBER**
Masaligan
- DECEMBER**
Maalampon

5

Araling Panlipunan

Quarter 4 - Module 1

Pag-usbong ng

Nasyonalistang Pilipino

Name of Learner: _____

Grade & Section: _____

Name of School: _____

Araling Panlipunan – Ikalimang Baitang
Ikaapat na Markahan – Modyul 1: Pag-usbong ng Nasyonalistang Pilipino
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Roseller G. Sumonod
Editor:	Dahlia B. Dumayon
Tagasuri:	Dahlia B. Dumayon, Vilma C. Velasco
Tagalapat:	Rose Marie Crez H. Apilan
Tagapamahala:	Virgilio P. Batan -Schools Division Superintendent
	Jay S. Montealto -Asst. Schools Division Superintendent
	Amelinda D. Montero -Chief Education Supervisor, CID
	Nur N. Hussien -Chief Education Supervisor, SGOD
	Monina R. Antiquina -Education Program Supervisor
	Ronillo S. Yarag -Education Program Supervisor, LRMS
	Leo Martinno O. Alejo -Project Development Officer II, LRMS
	Vilma C. Velaso - Public Schools District Supervisor
	Ramil V. Adaro -School Principal

Inilimbag sa Pilipinas ng

Department of Education – Region IX – Dipolog City Schools Division

Office Address: Purok Farmers, Olingan, Dipolog City

Telefax: (065) 212-6986

E-mail Address: dipolog.city@deped.gov.ph

Aralin

1

Mga Salik na Nagbigay Daan sa Pag-usbong ng Nasyonalistang Pilipino

Alamin

Ang modyul na ito ay dinisenyo at isinulat para sa iyong kaalaman. Ako'y lubos na nasisiyahang ipaalam na sa araling ito ay matutuhan mo na maisa-isa ang mga salik na nagbibigay daan sa pag-usbong ng Nasyonalistang Pilipino. Ang saklaw ng module na ito ay nagpaphintulot na maari itong gamitin ng iba't ibang sitwasyon ng pagkatuto. Ang wikang ginamit ay ankop sa magkakaibang antas ng bokabularyo ng mga mag-aaral. Ang aralin ay inayos ayon sa tamang pagkasunod-sunod ng mga paksa na makikita sa aklat.

Pagkatapos mapag-aralan ang modyul na ito, inaasahang ikaw ay:

1. **Naiisa-isa ang mga salik na nagbibigay daan sa pag-usbong ng Nasyonalistang Pilipino.**

Balikan

Panuto: Sa isang buong papel, bumuo ng isang talahanayan na katulad sa ibaiba. Kumpletuhin ang talahanayan sa tangkang pananakop ng mga katutubong pangkat ayon sa hinihingi nito.

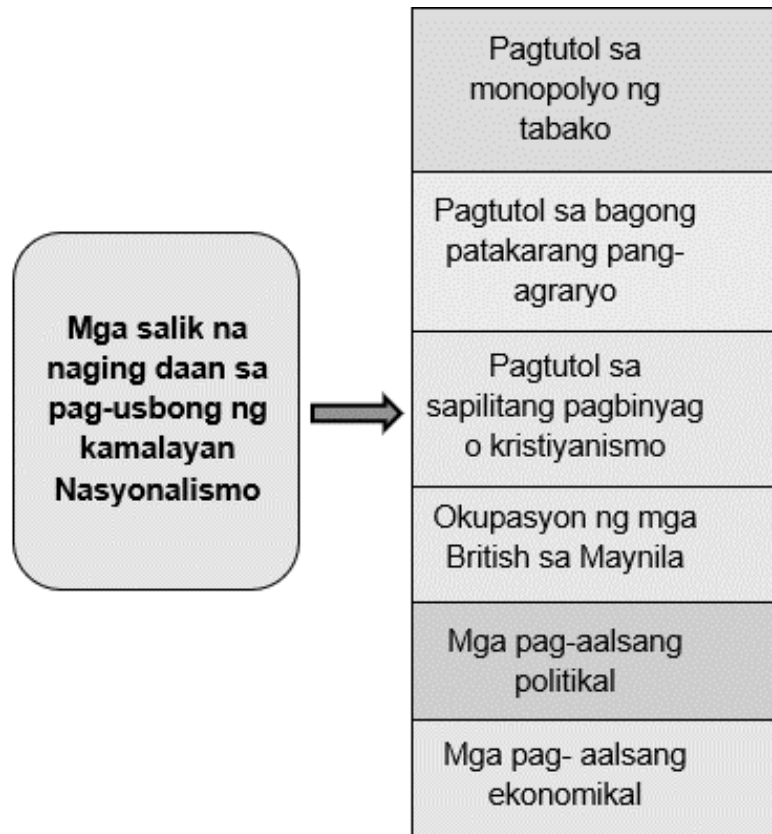
	Pakikipaglapan ng mga Igorot	Paglunsad ng Jihad
Sanhi	1.	4.
Mahahalagang Pangyayari	2.	5.
Bunga	3.	6.

Tuklasin

Alam mo ba na may mga salik o pangyayari na naging daan ng Pag-usbong ng Nasyonalistang Pilipino na humantong sa unang pag-aalsa laban sa mga Espanyol?

lalahad ito sa graphic organizer sa ibaba.

Suriin

Para sa inyo paano naging daan sa pag-usbong sa kamalayang nasyonalismo ang mga salik o pangyayari sa loob ng bansa na inilahad sa talahanayan sa ibaba?

**Mga
Pangyayari sa
loob ng Bansa**

Paglalarawan

Pagtutol sa monopolyo sa tabako

Matatandaan na noong 1872, ang monopolyo sa tabako ay ipinatupad sa Pilipinas bilang pagkukunan ng karagdagang kita ng Espanya. Gayundin ang pamahalaang Espanyol sa Pilipinas. Sa simula naging maganda subalit di nagtagal naging mapang-abuso ang mga kolektor kaya taon 1882 pinagtigil ang operasyon nito . Nag- ani ito ng puot at galit mula sa pangkat ng magsasaka at manggagawa.

Pag-aalsang Agraryo 1745

Dulot ng pang-aabuso sa agraryo at pangangamkam ng mga prayle ng lupa mula sa mga katutubo, isang pag-aalsa ang sumiklab sa Katagalugan sa pangunguna ng mga bayan ng Lian at Nasugbo sa Batangas sa pagitan ng 1745-1746. Ito ay umabot sa mga karatig na lalawigan ng Laguna at Cavite, maging sa Bulacan. Ito ay isang pagkikilos upang bawiin ang pamanang lupa sa kanila na kinamkam ng mga prayle. Ang lupang *ancestral domain*.

Okupasyon sa mga English sa Maynila

Mula 1756 hanggang 1763 isang tunggalian ang naganap sa pagitan ng mga bansa sa Europa na tinawag na *Seven years War*. Ito'y nag-ugat sa tunggalian ng Great Britain at France. Tuloy-tuloy ang pananalakay ng mga British sa Intramuros na tinawag na Battle of Manila noong 1762. Nagwakas ito sa Treaty of Paris noong Pebrero 10, 1763.

Pag-aalsa ni Pule

Pinakatanyag na pag-aalsang panrelihiyon na naganap mula 1832 hanggang 1841sa pamumuno ni Apolinario de la Cruz. Itinatag niya sa Lucban ang Confradia de San Jose, isang kapatirang panrelihiyon ng mga Indio. Ipinakulong siya at hinatulan ng *firing squad* sa utos ni Gov. Hen. Marcilino Lecumberri.

Pag aalsa ni Diego Silang

Sa pamumuno ni Diego Silang noong Disyembre 14, 1762 ay matagumpay na napaalis nila sa Ilocos ang mga pinunong Espanyol. Pinasuko siya ito subalit tinulungan siya ng mga British at binigyan ng maliit na kanyon. Ngunit natraydor siya at napatay ng isang kaibigan na si Miguel Vicos.

Pagyamanin

Hermano Pule	Diego Silang	Ancestral Domain
Miguel Vicos	Tabako	Pag – aalsang Agraryo

- _____ 1. Namuno sa pag-aalsa laban sa mga Espanyol na nagtatag ng Confradia de San Jose.
- _____ 2. Nagtagumpay na pinaalis ang mga Espanyol sa Ilocos at binigyan ng maliit na kanyon ng mga British.
- _____ 3. Ang tawag sa mga lupain na namana mula sa mga kaninunoan na kinamkam ng mga prayle.
- _____ 4. Siya ang kaibigan ni Diego Silang na nagtraydor sa kanya.
- _____ 5. Isang pag aalsa na ang ipinaglaban ay ang pagbawi ng lupaing kinakamkam ng mga Dayuhan.

Gawain

Panuto: Iisa- isahin ang salik o pangyayari sa loob ng bansa na nagbigay daan upang mapukaw ang inyong damdaming nasyonalismo. Isulat sa kahon ang iyong sagot.

1.	2.	3.
4.	5.	6.

Isaisip

Panuto: Gamit ang data retrieval sa ibaba iisa-isahin ang mga dahilan kung bakit di matagumpay ang mga unang pagtutol laban sa mga Espanyol. Isulat ang iyong sagot sa talahanayan.

Mga dahilan na di matagumpay ang unang pakipaglaban ng mga Pilipino laban sa mga Espanyol
1.
2.
3.
4.
5.
6.

Tayahin

Panuto: Basahin at unawain ang sumusunod. Piliin ang pinakatamang sagot mula sa pagpipilian na tumutugon sa tanong. Isulat ang titik ng tamang sagot sa patlang bago ang bilang.

_____ 1. Lahat sa pagpipilian sa ibaba ay mga salik at pangyayari sa loob ng bansa sa panahon ng Spanyol na nagbibigay daan sa kamalayang Nasyonalismo **maliban sa isa**. Alin dito?

- a. Pag-aalsa ni Pule
- b. Pagtutol sa Monopolyo ng Tabako
- c. Pag-aalsang Agraryo
- d. Pag-aalsa ni Honasan

_____ 2. Alin sa sumusunod ang naging epekto sa Monopolyo ng Tabako sa mga Pilipino na ikinagalit sa mga ito?

- a. yumaman ang mga Spanyol
- b. nagpahirap sa buhay ng mga Pilipino
- c. yumaman ang mga Pilipino
- d. lumaganap ang kakulangan ng tabako

_____ 3. Alin sa sumusunod ang inyong palagay na mabuting idinulot ng digmaang Ingles at Spanyol?

- a. pumasok ang kulturang Ingles
- b. nagkaroon ng mga bagong armas
- c. Sinakop ang Pilipinas ng mga Ingles
- d. Namulat ang mga Pilipino na maaring talunin ang Espanyol sa laban

_____ 4. Ang sumusunod ay dahilan ng pagkabigo ng mga unang pag-aalsa ng mga Pilipino laban sa mga Espanyol **maliban sa isa**. Alin dito?

- a. topograpiya ng Pilipinas
- b. kakulangan sa pagkakaisa
- c. kakulangan sa pundo
- d. kakulangan sa kaalaman sa pakikidigma

_____ 5. Tumutukoy sa mga lupa, teritoryo, at likas kayamanan at pagmamay-ari ng mga katutubo na naging dahilan ng pag-aalsang agraryo noong 1745.

- a. eminent domain
- b. ancestral domain
- c. terretorial domain
- d. foreign domain

_____ 6. Ang lahat ng sumusunod ay dahilan ng pag- aalsa ng mga Pilipino **maliban sa isa**. Alin dito?

- a. sapilitang paggawa
- b. representasyon sa Cortes ng Spanya
- c. mataas na buwis
- d. mulupit na pamamalakad ng mga prayle

_____7. Matagumpay na napaalis ni Diego Silang ang mga Espanyol. Saang probinsiya siya nakipaglaban?

- a. Ilocos   b. La Union   c. Isabela   d. Nueva Ecija

_____8. Nakapatanyag ang pakikipaglaban na panrelihiyon ni Hermano Pule subalit siya ay nadakip at nakulong. Anong uring hatol ang ipinapataw sa kanya?

- a. Firing Squad   b. bitay   c. Garote   d. Silya Elektrika

_____9. Alin sa mga gawain sa sumusunod ang may kinalaman sa kamalayang Nasyolismo sa panahon ng Espanyol?

- a. EDSA Revolution   c. pag-aalsa ni Hermano Pule
b. Zamboanga Siege   d. Arawi Siege

_____10. Sino ang namumuno sa pinakamahabang pag-aalsa sa panahon ng pananakop ng Espanyol?

- a. Francisco Dagohoy   c. Hermano Pule
b. Diego Silang   d. Andres Malong

Karagdagang Gawain

Panuto: Sa mga salik at pangyayari sa loob ng bansa na nagbibigay daan sa kamalayang pambansa sa panahon ng Espanyol. Alin ang higit na nakapapukaw sa iyong damdamin upang mahal in ang bayan? Pumili ng isa sa loob ng kahon at ipaliwanag kung bakit? Gamitin ang rubriks bilang patnubay sa pagmamarka.

1. Pagtutol sa monopoyo na tabako
2. Pagtutol sa bagong patakarang agraryo
3. Pagtutol sa sapilitang-paggawa

Iisa -isahin ang iyong katwiran kung bakit? Ano ang iyong gagawin bilang patunay na mahal mo ang Inang bayan? Isaalang-alang ang gabay na rubriks sa ibaba.

Ang salik at pambansang pangyayari sa loob ng bansa sa panahon ng Espanyol na higit na nakaantig sa aking pagmamahal sa bansa ay

_____

Sapagkat _____

_____

Ang patunay na mahal ko ang bayan ay bilang mag-aaral at batang Pilipino

_____

RUBRIKS SA PAGMAMARKA NG SAGOT

Kriterya	Napakalinaw ang Pagkakabuo (15pts)	Lubhang Malinaw ang Pagkakabuo (10pts)	Hindi Malinaw ang Pagkakabuo (5pts)
Nilalaman			
Mensahe			
Pagkakabuo			
Kabuuang Puntos			

Susid sa Pagwawasto

6. Nahirapan silang maisakaparan ang layunin dahil sa katipangan ng mga katubo.	3. Ipinasunog ni Aranda ang mga bahay, Nabigo ang pagsakop ng mga Espanol sa Cordillera.	Bunga
5. Paglunsad ng Jihad 1636	2. Labanan sa Cordillera noong 1601	Mahagang Pangyayari
4. Sakupin ang katubo ng Mindanao, makuha ang kayamanan	1. Maghanap ng ginto at gawang Kristiyano ang mga Igorot	Saht
Paglunsad ng Jihad	Paktipaglaban ng mga Igorot	Balkan

1. Hermano Pule
2. Diego Silang
3. Ancestral Domain
4. Miguel Vicos
5. pag-aaisang Agraryo

Pagymamin natin:

1. pagting pagka watak-watak ng mga Pilipino
2. kakulangan sa kaalaman sa pakikidigma
3. kawalan ng maayos na komunikasyon
4. pagkakaiba ng wika
5. pagbabayad ng mga spanyol sa mersenaryong katutubota

Isaisip:

1. d. 6.b
2. b. 7.a
3. d. 8.a
4. c. 9.c
5. b. 10.a

Tayahin:

Gawain:

1. Pagtutol sa monopolyo sa tabako
2. Pagtutol sa bagong patakaran agaryo
3. Okupasyon ng mga British sa maynila noong 1762
4. pag-aaisa ni Diego Silang
5. pag-aaisa ni Dagohoy

SANGGUNIAN

Curriculum Guide

Araling Panlipunan 5: Pilipinas Bilang Isang Bansa (LM)

Edisyon 2017

Region IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Gallant men And Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos, Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboanguenos, Tagalogs, Bicolanos,

Region IX
Our..
Eden...
Land...

My Final Farewell

Farewell, dear Fatherland, clime of the sun caress'd
Pearl of the Orient seas, our Eden lost!,
Gladly now I go to give thee this faded life's best,
And were it brighter, fresher, or more blest
Still would I give it thee, nor count the cost.

On the field of battle, 'mid the frenzy of fight,
Others have given their lives, without doubt or heed;
The place matters not-cypress or laurel or lily white,
Scaffold or open plain, combat or martyrdom's plight,
T is ever the same, to serve our home and country's need.

I die just when I see the dawn break,
Through the gloom of night, to herald the day;
And if color is lacking my blood thou shalt take,
Pour'd out at need for thy dear sake
To dye with its crimson the waking ray.

My dreams, when life first opened to me,
My dreams, when the hopes of youth beat high,
Were to see thy lov'd face, O gem of the Orient sea
From gloom and grief, from care and sorrow free;
No blush on thy brow, no tear in thine eye.

Dream of my life, my living and burning desire,
All hail ! cries the soul that is now to take flight;
All hail ! And sweet it is for thee to expire ;
To die for thy sake, that thou mayst aspire;
And sleep in thy bosom eternity's long night.

If over my grave some day thou seest grow,
In the grassy sod, a humble flower,
Draw it to thy lips and kiss my soul so,
While I may feel on my brow in the cold tomb below
The touch of thy tenderness, thy breath's warm power.

Let the moon beam over me soft and serene,
Let the dawn shed over me its radiant flashes,
Let the wind with sad lament over me keen ;
And if on my cross a bird should be seen,
Let it trill there its hymn of peace to my ashes.

Let the sun draw the vapors up to the sky,
And heavenward in purity bear my tardy protest
Let some kind soul o'er my untimely fate sigh,
And in the still evening a prayer be lifted on high
From thee, O my country, that in God I may rest.

Pray for all those that hapless have died,
For all who have suffered the unmeasur'd pain;
For our mothers that bitterly their woes have cried,
For widows and orphans, for captives by torture tried
And then for thyself that redemption thou mayst gain

And when the dark night wraps the graveyard around
With only the dead in their vigil to see
Break not my repose or the mystery profound
And perchance thou mayst hear a sad hymn resound
'T is I, O my country, raising a song unto thee.

And even my grave is remembered no more
Unmark'd by never a cross nor a stone
Let the plow sweep through it, the spade turn it o'er
That my ashes may carpet earthly floor,
Before into nothingness at last they are blown.

Then will oblivion bring to me no care
As over thy vales and plains I sweep;
Throbbing and cleansed in thy space and air
With color and light, with song and lament I fare,
Ever repeating the faith that I keep.

My Fatherland ador'd, that sadness to my sorrow lends
Beloved Filipinas, hear now my last good-by!
I give thee all: parents and kindred and friends
For I go where no slave before the oppressor bends,
Where faith can never kill, and God reigns e'er on high!

Farewell to you all, from my soul torn away,
Friends of my childhood in the home dispossessed!
Give thanks that I rest from the wearisome day!
Farewell to thee, too, sweet friend that lightened my way;
Beloved creatures all, farewell! In death there is rest!

I Am a Filipino, by Carlos P. Romulo

I am a Filipino—inheritor of a glorious past, hostage to the uncertain future. As such I must prove equal to a two-fold task—the task of meeting my responsibility to the past, and the task of performing my obligation to the future.

I sprung from a hardy race, child many generations removed of ancient Malayan pioneers. Across the centuries the memory comes rushing back to me: of brown-skinned men putting out to sea in ships that were as frail as their hearts were stout. Over the sea I see them come, borne upon the billowing wave and the whistling wind, carried upon the mighty swell of hope—hope in the free abundance of new land that was to be their home and their children's forever.

I am a Filipino. In my blood runs the immortal seed of heroes—seed that flowered down the centuries in deeds of courage and defiance. In my veins yet pulses the same hot blood that sent Lapulapu to battle against the first invader of this land, that nerved Lakandula in the combat against the alien foe, that drove Diego Silang and Dagohoy into rebellion against the foreign oppressor.

The seed I bear within me is an immortal seed. It is the mark of my manhood, the symbol of dignity as a human being. Like the seeds that were once buried in the tomb of Tutankhamen many thousand years ago, it shall grow and flower and bear fruit again. It is the insignia of my race, and my generation is but a stage in the unending search of my people for freedom and happiness.

I am a Filipino, child of the marriage of the East and the West. The East, with its languor and mysticism, its passivity and endurance, was my mother, and my sire was the West that came thundering across the seas with the Cross and Sword and the Machine. I am of the East, an eager participant in its spirit, and in its struggles for liberation from the imperialist yoke. But I also know that the East must awake from its centuried sleep, shake off the lethargy that has bound his limbs, and start moving where destiny awaits.

I am a Filipino, and this is my inheritance. What pledge shall I give that I may prove worthy of my inheritance? I shall give the pledge that has come ringing down the corridors of the centuries, and it shall be compounded of the joyous cries of my Malayan forebears when first they saw the contours of this land loom before their eyes, of the battle cries that have resounded in every field of combat from Mactan to Tirad Pass, of the voices of my people when they sing:

"I am a Filipino born to freedom, and I shall not rest until freedom shall have been added unto my inheritance—for myself and my children and my children's children—forever."